

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

استان قم
Kermanshah

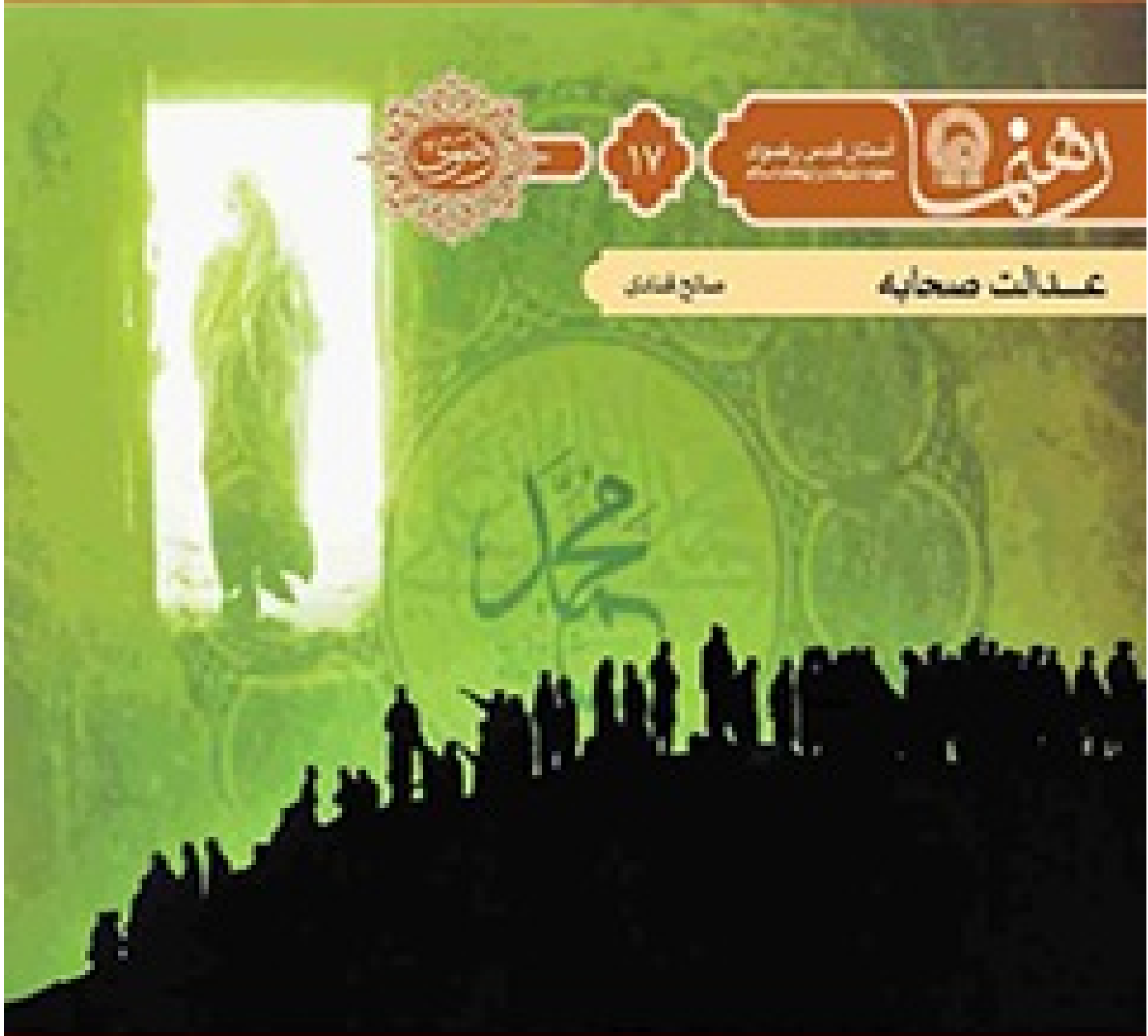
۱۱

تعدادت صحابه

سازگاری

قرآن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنما ۱۷ (عدالت صحابه)

نویسنده:

صالح قنادی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۶	رهنما ۱۷ (عدالت صحابه)
۶	مشخصات کتاب
۷	اشاره
۱۰	عدالت صحابه
۱۲	درآمد
۱۳	۱. معنای صحابه
۱۴	۲. ناسازگاری با قرآن
۱۸	۳. مغایرت با روایات
۲۰	۴. ناهم خوانی با حقایق تاریخی
۲۳	۵. پرسش تعیین کننده
۲۶	درباره مرکز

عنوان و نام پدیدآور: عدالت صحابه / گردآورنده معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی.

نویسنده : صالح قنادی

مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۳۰ ص؛ ۱۱×۱۷ س م.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۴۳-۹۹-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: صحابه -- فضایل

شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

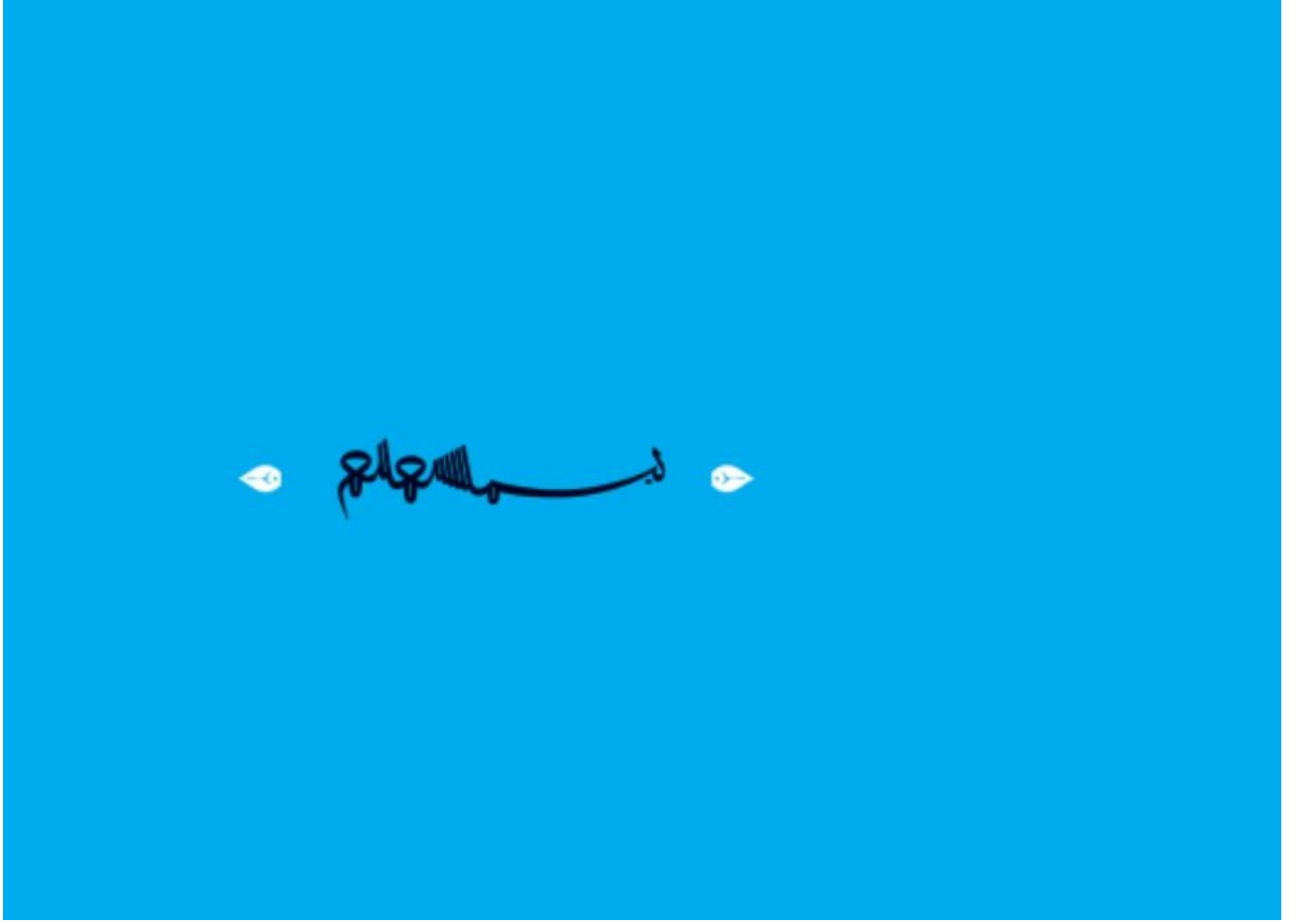
شناسه افزوده: موسسه انتشاراتی قدس رضوی

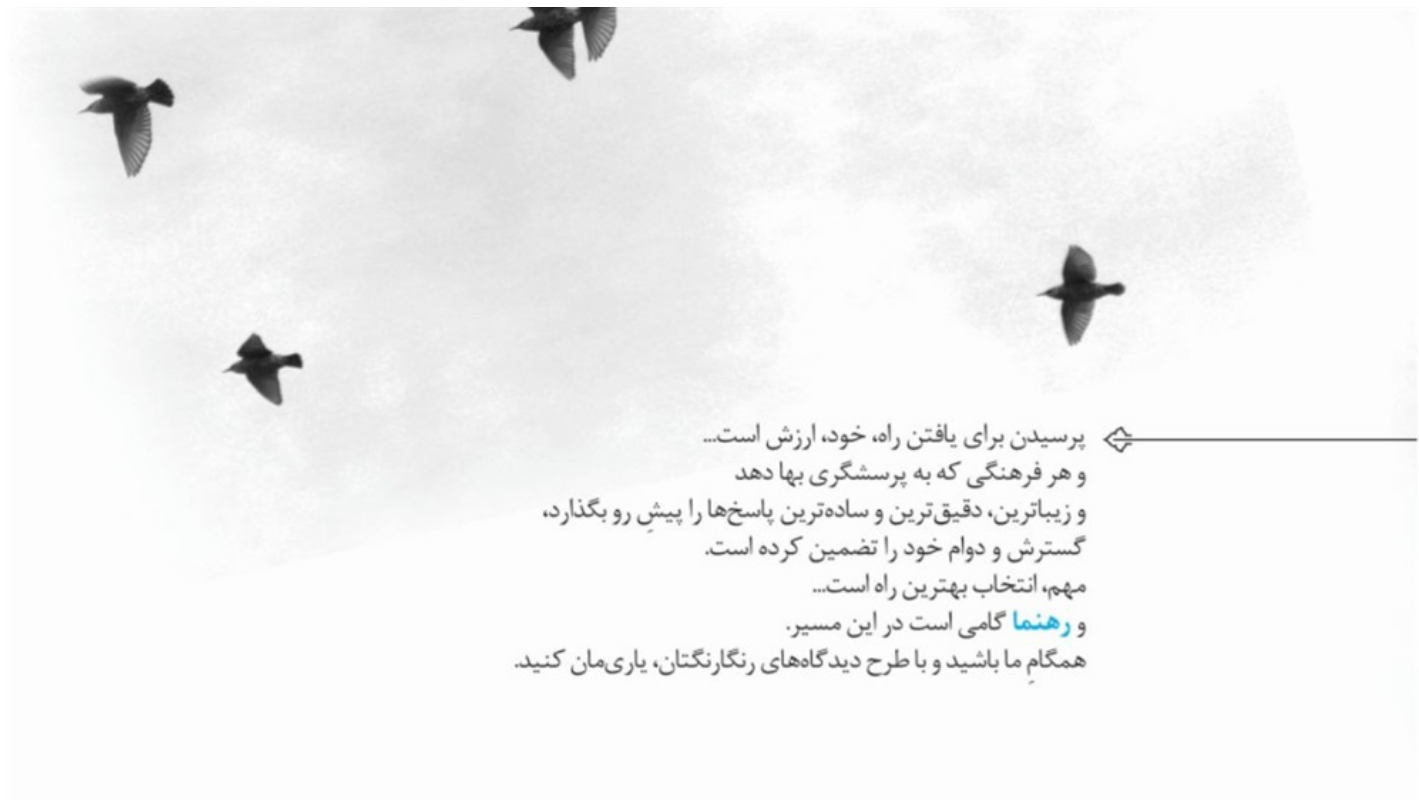
رده بندی کنگره: ۶/۲۸BP/ع ۳۷ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۸۷۰۵۴۷

ص: ۱

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

عدالت صحابه

به هنگام نگارش این متن، پرسش های زیر فراروی نویسنده بوده است:

۱. صحابه کیان اند؟ چرا برخی به عدالت آنان حکم می کنند؟
۲. عادل بودن صحابه چه مغایرتی با آموزه های قرآنی درباره آنان دارد؟
۳. آیا متن روایات بر عدالت جمیع صحابه صحه می گذارند؟
۴. ناسازگاری عدالت همه صحابه با رخداد های تاریخی از کجا آشکار می شود؟

ص: ۵

عدالت صحابه یکی از موضوعاتی است که وهابیان عربستان، هنگام گفت و گو، به فراوانی مطرح می کنند. بدیهی است احترام صحابه پسندیده است؛ اما از تأکید آنان اینطور به دست می آید که می خواهند همه صحابه را در یک ردیف به شمار آورند و در پی اثبات عدالت همگی صحابه، چهره های نامقبول را پذیرفتنی جلوه دهند و حق اعتراض را از حق جویان سلب کنند. احترام به همه صحابه غیرمعقول است و از آنجا که برخی از آنان پیامبر را رنجانده و حتی توطئه علیه آن حضرت کرده اند، احترام به همه آنان غیرمشروع است. برای تحلیل و بررسی این موضوع، توجه شما را به مطالب زیر جلب میکنیم:

۱. معنای صحابه

شهیدزین الدین عاملی می فرماید: «صحابی کسی است که پیامبر ﷺ را ملاقات کرده، به او ایمان آورده و مسلمان از دنیا رفته است.»^(۱) این رأی عالم مکتب اهل بیت است.

اما در مقابل، احمد بن حنبل می گوید: «افضل مردم، بعد از اهل بدر، کسانی هستند که در قرنی واقع شده اند که پیامبر ﷺ در آن قرن بوده است و هر کس با پیامبر ﷺ مصاحب بوده و یک سال، یا یک ماه، یا یک روز، یا یک ساعت و حتی یک لحظه ایشان را دیده، از اصحاب پیامبر ﷺ است.»^(۲) بخاری می گوید: «هر مسلمانی با پیامبر ﷺ مصاحبت داشته یا او را ملاقات کرده، از اصحاب پیامبر ﷺ است.»^(۳) به دنبال این معنای بسیار گسترده برای

ص: ۸

۱- الدرایه، ص ۱۲۰.

۲- فراء حنبلی، العده فی اصول الفقه، ج ۳، ص ۹۸۸.

۳- فتح الباری، ج ۷، ص ۳.

صحابه، به نقل از ابن حجر عسقلانی، به حدیثی از پیامبر ﷺ نیز استناد می‌کنند: اصحابی کالنجوم با یهم اقتدیتم اهدیتم. (= اصحاب من مانند ستارگان اند. از هر کدام پیروی کردید، هدایت یافته اید.) (۱) بسیاری از علمای اهل سنت، مانند احمد بن حنبل، ابن حزم، ابن عساکر و... این حدیث را ضعیف دانسته اند (۲). علاوه بر این، با آیات قرآن کریم و حتی روایات معتبر اهل سنت نیز سازگاری ندارد.

۲. ناسازگاری با قرآن

در آیات بسیاری از قرآن مجید، دربارهٔ تخلف و مخالفت برخی یاران پیامبر ﷺ گفته شده است. در بسیاری از آیات دیگر نیز دربارهٔ اعتراض و اعتراض برخی اطرافیان پیامبر ﷺ

ص: ۹

۱- ابن حجر عسقلانی، لسان المیزان، ج ۲، ص ۱۳۷.

۲- نک: سلسله الاحادیث الضعیفه، ج ۱، ص ۷۸.

در جنگ ها و در سختی ها سخن آمده است. همگی این آیات حکایت از آن دارد که خدا و پیامبر ﷺ از همه اطرافیان و اصحاب پیامبر ﷺ راضی نبودند و حتی برخی، به عذاب در آخرت تهدید شده اند. اینک به چند نمونه اشاره می کنیم:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُولُوهُمْ الْأُدْبَارَ. (= ای کسانی که ایمان آورده اید، هنگامی که با انبوه کافران به نبرد روبه رو شدید، به آنان پشت نکرده و فرار نکنید.) (۱) در ادامه این آیه شریفه، خداوند به گروهی از صحابه اشاره میکند که از جنگ فرار می کردند و حضرت را تنها گذاشتند. جایگاه این افراد جهنم است.

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ. (= روزیکه دو گروه [در احد] باهم رویاروی شدند، کسانی از شما [به دشمن]

ص: ۱۱

پشت کردند. درحقیقت، جز این نبود که به سبب پاره‌های از آنچه آنان [از گناه] حاصل کرده بودند، شیطان آنان را بلغزانید. قطعاً خدا از ایشان درگذشت؛ زیرا خدا آمرزندهٔ بردبار است. (۱)

حتی در برخی آیات، خداوند مؤمنان اطراف پیامبر را به سبب دنیاطلبی نکوهش می‌کند: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اتَّقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ. (= ای کسانی‌که ایمان آورده‌اید، شما را چه شده است که چون گفته می‌شود در راه خدا بسیج شوید، کُندی می‌کنید؟ آیا به جای آخرت، به زندگی دنیا دل خوش کرده‌اید؟ متاع زندگی دنیا در برابر آخرت جز اندکی نیست. (۲))

ص: ۱۲

۱- آل عمران ۱۵۵

۲- توبه ۳۸

۳. مغایرت با روایات

پیامبر خدا ﷺ می فرمایند: «من زودتر از شما بر حوض کوثر وارد می شوم و بر سر مسئله ای با عده ای به منازعه می پردازم و پیروز می شوم. سپس، به خداوند متعال میگویم: پروردگارا، همراهان من همراه من باشند. ندا می آید: ای پیامبر، تو نمیدانی که بعد از تو چه کرده اند؟!» (۱)

قال رسول الله ﷺ لأصحابه: انکم ستحرصون علی الاماره و ستصیر ندامه و حسره یوم القیامه. (= پیامبر مکرم اسلام ﷺ خطاب به اصحاب فرمودند: «شما بر امارت و خلافت حریص هستید و این، باعث ندامت و حسرت شما در قیامت است.») (۲)

ص: ۱۳

۱- احمد بن حنبل، مسند، ج ۲، ص ۳۵.

۲- احمد بن حنبل، مسند، ج ۳، ص ۱۹۹.

۴. ناهم خوانی با حقایق تاریخی

با مراجعه به تاریخ صحابه نیز درمی یابیم که عدالت همه صحابه، خلاف واقعیت های تاریخی است. ابن عباس میگوید: «هنگامیکه پیامبر ﷺ درخواست قلم و دوات کردند تا وصیت خود را بنویسند، برخی از صحابه به او جسارت کردند و نسبت هذیان دادند.»^(۱)

جابر میگوید: «با پیامبر ﷺ نماز میخواندیم که قافله ای با کالاهایش از شام وارد مدینه شد. همه نماز گزاران، پیامبر ﷺ را رها کردند و به سراغ قافله رفتند؛ مگر دوازده نفر. در این موقع، آیه ای در مذمت آن افراد وارد شد: «وَ إِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا وَ تَرَكَوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَ مِنَ التِّجَارَةِ وَ اللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ.»^(۲) (= و چون دادوستد یا سرگرمی ببینند، به سوی آن روی می آورند و تو را درحالی که ایستاده ای، ترک می کنند. بگو آنچه نزد خداست، از

ص: ۱۵

۱- بخاری صحیح حدیث ۲۸۸۸

۲- سوره جمعه ۱۱

سرگرمی و دادوستد بهتر است و خدا بهترین روزی دهندگان است.»(۱)

آیا می توان ولید بن عقبه را که به نصّ قرآن، فاسق نامیده شده است و در عصر عثمان شراب نوشید و در حالت مستی امام جماعت شد، عادل بنامیم؟(۲) آیا میتوان مغیره بن شعبه را که چند نفر بر زنای او شهادت دادند، درحالیکه از بیعت کنندگان زیر درخت حدیبیه بود، عادل بنامیم؟(۳) مگر خالد بن ولید، مالک بن نویره را به این علت نکشت که زکات مالش را به او نداد و مگر همان شب، با همسر او زنا نکرد؟(۴) آیا او عادل است؟ از مجموع این آیات و روایات و حقایق تاریخی، به خوبی معلوم می شود که اعتقاد به عدالت و وثاقت جمع صحابه، به طور قطع و یقین، نادرست است.

ص: ۱۷

۱- بخاری، صحیح، حدیث ۱۹۵۳؛ مسلم، صحیح، ج ۶، ص ۱۵۰.

۲- الاصابه، ج ۳، ص ۲۲۸؛ اسد الغابه، ج ۴، ص ۱۹۹.

۳- اسد الغابه، ج ۳، ص ۴۵۲.

۴- تاریخ طبری، ج ۲، ص ۵۰۲؛ الاصابه، ج ۱، ص ۳۳۷؛ اسد الغابه، ج ۴، ص ۲۹۵.

شاید پرسیده شود چه اصراری است که درباره اینگونه موضوعات اختلافی، این اندازه بحث شود؟ این شخصیت ها مربوط به گذشته اند و اختلاف در این باره، برای امروز فایده ندارد. در این باره باید گفت که حل این موضوع، برای دوران ما بسیار مهم است؛ زیرا اگر به دلایل قرآنی، روایی، تاریخی و حتی عقلی ثابت شود همه صحابه در یک رتبه نبودند، فضیلت و برتری برخی بر برخی دیگر ثابت خواهد شد و به آسانی میتوان اولویت پیروی از بافضیلتترین را اثبات کرد. از سوی دیگر، اگر ثابت شود برخی صحابه عادل نبوده اند، موقعیت سیاسی و اجتماعی آنان زیر سؤال میرود و احادیث نقل شده از آنان، فاقد اعتبار خواهد شد. در نتیجه پیروی از مکتب اهل بیت $\square$ به عنوان مطمئن ترین راه برای تشخیص حق، اثبات خواهد شد.

باید دانست کسانی که با طرح عدالت صحابه بر آن اصرار می ورزند و اعتراض در برابر خطاهای آنان را نکوهش می کنند، متأسفانه، به آسانی عصمت پیامبر و اهلیت را به چالش می کشند، به آسانی در برابر فرمان ها و فرمایش های صریح معصومان ایستادگی میکنند و در برابر فرمان های پیامبر زبان به اعتراض می گشایند و مخالفت می ورزند.

بسمه تعالی

هَلْ يَشْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
  ۲. ارتباط با مراکز هم سو
  ۳. پرهیز از موازی کاری
  ۴. صرفا ارائه محتوای علمی
  ۵. ذکر منابع نشر
- بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و ...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

